

ЖЕРГІЛІКТІ МАШИНА ЖАСАУ СЕКТОРЫН ТАЛДАУ
ЖӘНЕ ҰСЫНЫСТАР

2021 ЖЫЛДЫҢ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

#	Бөлім	Сипаттамасы
1	КІРІСПЕ	Баяндаманың мақсаты туралы анықтамалық ақпарат.
2	ӨНЕРКӘСІПТІК-САЛАЛЫҚ ТАЛДАУ	Мұнай-газ саласының негізгі мәселесін және жергілікті қамтуды жеткіліксіз пайдалануды көрсететін негізгі статистикалық мәліметтермен жалпы экономикалық шолу.
3	ҚАЖЕТТІЛІКТЕРДІ ТАЛДАУ НӘТИЖЕЛЕРІ	Болжам бойынша, алдағы 10 жыл ішінде ірі Операторларда жоғары сұранысқа ие болатын тауар түрлері анықталды.
4	НАРЫҚТЫ ТАЛДАУ НӘТИЖЕЛЕРІ	Объектілердің мүмкіндіктерін Операторлардың талаптарына сәйкестігін зерттеу мақсатында оларды аралау үшін іріктелген және тізімге қосылған, сәйкес өндірістік портфолиосы бар жергілікті өндірушілердің тізімі.
5	МҮДДЕЛЕРДІ ҚОРҒАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ	Анықталған мүдделерді қорғау мәселелерінің тізімі.
6	ӘЛЕУЕТТІ ЖӘНЕ ЖОСПАРЛАНҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ МҮМКІНДІКТЕР	ҚР-да жергіліктендіруді дамытудың әлеуетті инвестициялық мүмкіндіктерінің тізімі.
7	"ЖОҒАРЫ БАСЫМДЫҚТЫ" ТАУАРЛАРДЫ ОҚШАУЛАУ ЖӨНІНДЕГІ БАСТАПҚЫ ҰСЫНЫСТАР	Тауарлардың үш санаты арасында анықталған "жоғары басымдықты" тауарлар.
8	ҚОРЫТЫНДЫ	Мұнай-газ машина жасау секторының дамуына кедергі келтіретін мәселелер жинақталып, бастапқы ұсыныстар берілді.

ІРІ ОПЕРАТОРЛАР

Күштерді шоғырландыру
Сандық және техникалық деректерді ұсыну
Жобаларды іске асыру

МЕМЛЕКЕТТІК

Қосымша жеңілдіктер мен субсидиялар
Ынталандыру

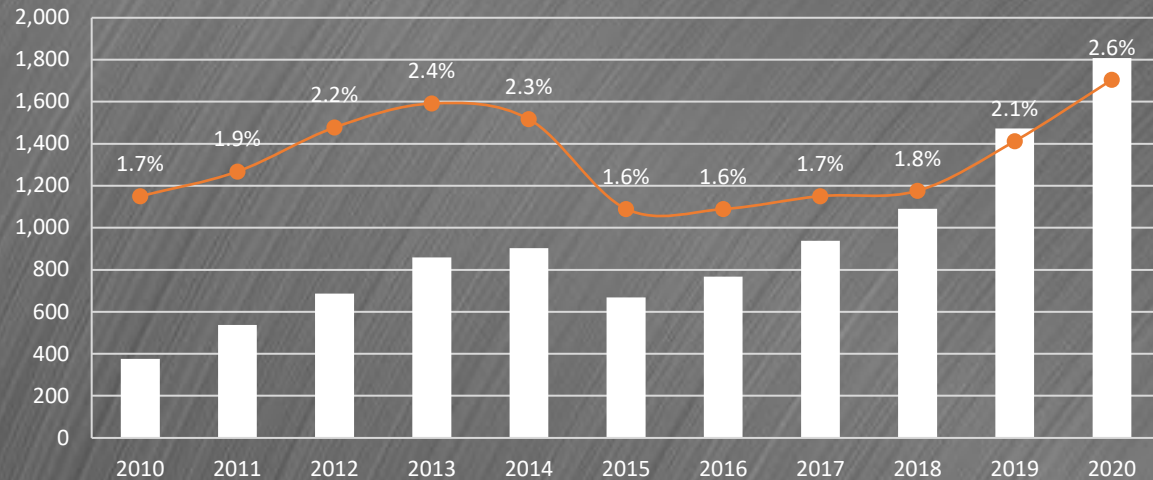
МАШИНА ЖАСАУ ӨНЕРКӘСІБІ

Халықаралық стандарттарға сәйкес
әлеуетті дамыту
Технологияны жеткізу

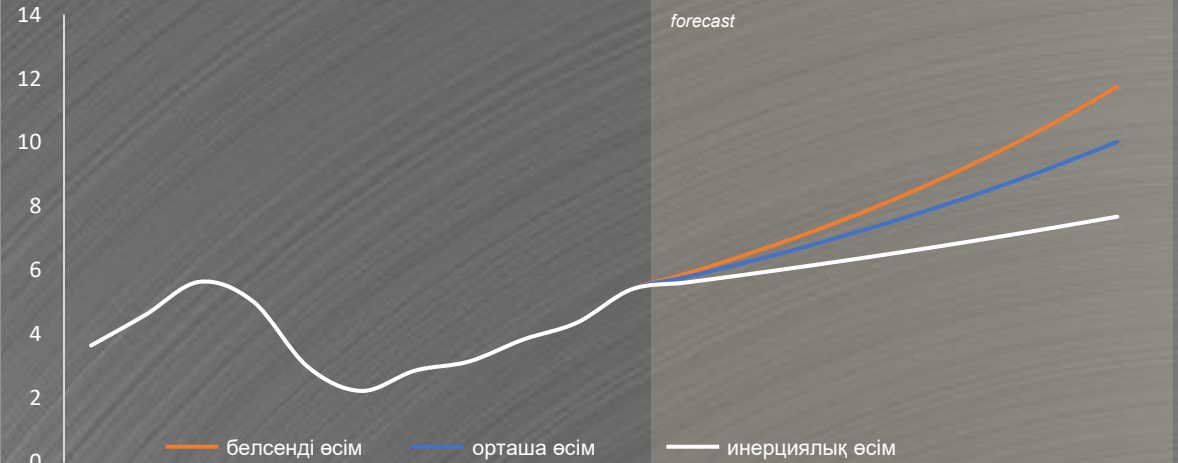

- 2021 жылы IMBC-дің алғашқы қызметі Операторлардың ұсыныстарына сәйкес үш тауар тобын оның ішінде Клапандар, Бақылау-өлшеу құралдары және автоматика, Электр жабдықтары (V/I/E) және нақты тауарлар мен оларды оқшаулау (локализациялау) бойынша ұсынымдарын ұсыну, ең алдымен:
- Үш Ірі Оператордың (ТШО, КПО, НКОК) ықтимал қажеттіліктерін талдау және синергияны анықтау, техникалық сипаттамаларды жинау, жергілікті нарыққа шығу, нысандарға бару және осы тауарларды оқшаулауға барынша ең қолайлы, сәйкес келетін өндірушіні анықтау.
- Нарықтық зерттеулер жүргізу және халықаралық өндірушілермен, OEM-өндірушілерді өздерінің өндірістерін ҚР-да оқшаулау үшін әлеуетті инвесторлар ретінде тарту.
- Халықаралық стандарттарға сәйкес жергілікті мұнай-газ машина жасау секторының дамуына кедергі келтіруі мүмкін мәселерінің тізімін жасау.

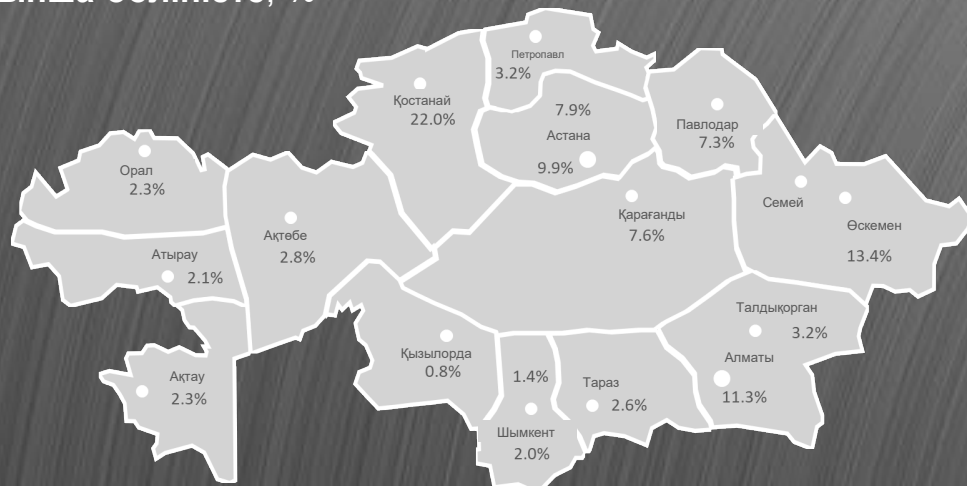
Өнеркәсіп ЖҚҚ / ЖІӨ, млрд теңге

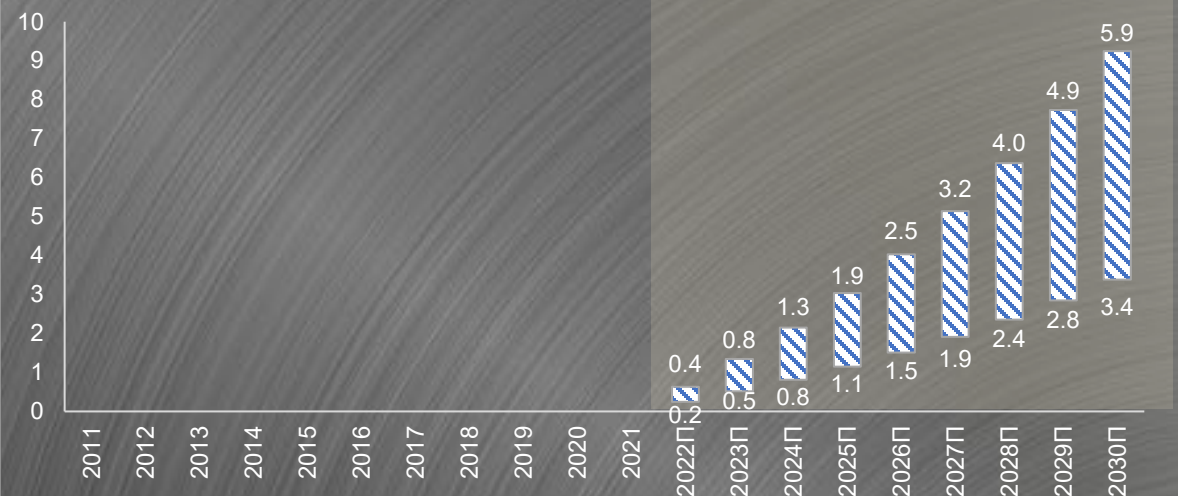
Салалық сценарий негізінде өндіріс көлемінің болжамы, млрд АҚШ долл.

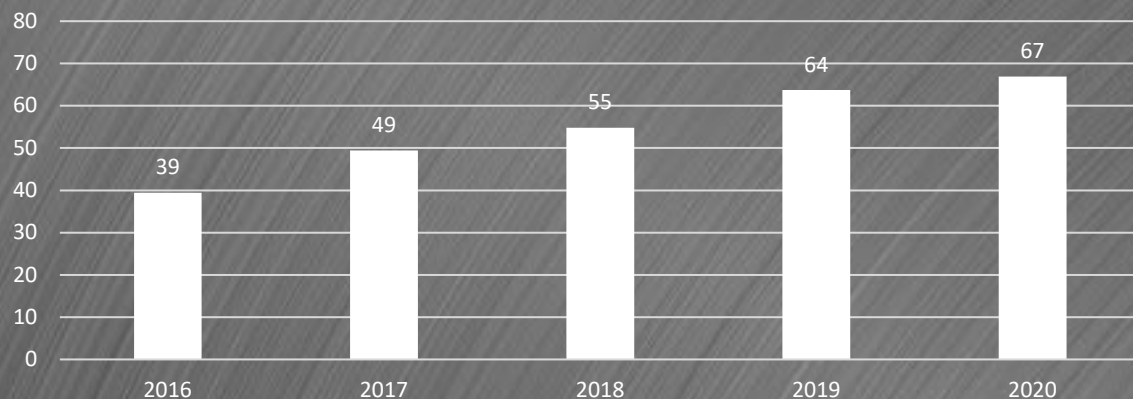
2020 жылы өнеркәсіп өндірісінің көлемі (1,8 трлн теңге) өңірлер бойынша бөліністе, %

ЖІӨ-ге әсері*, млрд АҚШ долл.

Мұнай-газ машина жасау өнімін өндіру көлемі, млрд теңге

Қазақстанда мұнай мен газ өндіру бойынша ұзақ мерзімді перспективада қолайлы болжам әлемдік үрдістермен байланысты. Болжам бойынша, 2025 жылға дейін көлік секторындағы негізгі энергия ресурсы ретінде мұнайды тұтыну қолданыстың жалпы үлесінің 90% - нан төмен болмайды.

ҚР экспорты мен импортының арақатынасы

	2016	2017	2018	2019	2020
Экспорт	1	1	1	1	1
Импорт	15	17	21	34	44

Елдің мұнай-газ саласы отандық кәсіпорындардың импорттық өнімдердің кең ассортиментіне деген сұранысын қанағаттандыру есебінен мұнай-газ машина жасау саласының өсуі үшін айтарлықтай әлеует жасайды.

Қазіргі уақытта мұнай-газ жабдықтары саудасының теріс балансы байқалады. Мұнай-газ жабдықтары экспортының әрбір 1 доллары үшін импорттың 44 долларын құрайды.

Мұнай-газ машина жасау тауарлары импортының көлемі, млрд АҚШ долл.

Импорт көлемі бірінші кезекте ірі мұнай-газ кен орындарында кеңейту жобаларын іске асыру есебінен ұлғайды.

ҚР ЭМ деректері бойынша Ірі Операторлардың сатып алуларындағы мұнай-газ машина жасау тауарлары импортының үлесі 2016-2018 жылдар кезеңінде ғана 88% - дан астам (2 млрд АҚШ долл. немесе 703,5 млрд теңге) құрады.

Мұнай-газ машина жасау өнімдері экспортының көлемі, млн АҚШ долл.

Бұл көрсеткіштердің көпшілігі ре-экспорт болып табылады, яғни кәсіподақ мүшесі сауда артықшылықтары үшін сыртқы елдерден төмен тарифтерді алады, содан кейін сол тауарды басқа сауда келісімінің серіктесіне тарифтерсіз немесе төмен тарифтермен қайта экспорттайды.

- 2021 жылы Ірі Операторлар сұраныс туралы мәліметтерде ұсынған келесі 3 тауар тобы: Электротехника, бақылау-өлшеу құралдары және автоматика, клапандар.
- ІМВ орталығы синергия мен локализацияның жоғары әлеуетін анықтау үшін осы тауарлар бойынша 35 000-нан астам позицияны біріктірді және өңдеді.
- Өтінімдердің жалпы көлемінің 95% - барлық үш Операторды қанағаттандырады және әлеуетті синергия жасайды.
- Талдау алдағы 10 жыл ішінде Ірі Операторларда жоғары сұранысқа ие болады деп болжанған тауарлардың 19 түрін анықтады.

#	Сипаттамасы	FPAL*
1	Кабельдер, сымдар, өткізгіштер және қажетті керек жарақтар	1.09.07
2	Шамдар, жарықтандыру жабдықтары және т.б.	1.09.06
3	Құрылғыларға арналған түтіктер мен фитингтер	1.10.06
4	Коммутатор/басқару жабдығы, тығындар, қосқыштар және т.б.	1.09.03
5	Кабельдік сөрелер мен науалар	1.09.11
6	Кабельдік кірістер мен транзиттер	1.09.09
7	Тарату жабдықтары мен материалдары (сөндіргіштер, терминал қораптары және т.б.)	1.09.05
8	Қысымды өлшеуге арналған құрылғылар	1.10.01
9	Температураны өлшеуге арналған құрылғылар	1.10.02
10	Деңгей құралдары	1.10.03
11	Сақтандырғыш клапандар, артық қысым клапандары, жарылғыш мембраналар	2.02.04
12	Шар клапандары	2.02.08
13	Қақпа клапандары	2.02.11
14	Басқару клапандары мен керек-жарақтары	2.02.03
15	Кері клапандары	2.02.02
16	Өшіру және басқару клапаны	2.02.12
17	Трансформаторлар мен аксессуарлар	1.09.02
18	Конус қақпасы	2.02.14
19	Инелі клапандар	2.02.13

* FPAL – Британдық Achilles компаниясы әзірлеген мұнай-газ өнімдерін санаттау жүйесі

Өндірушілердің мәліметтер базасы (ҚР ИИДМ, Әкімдіктер, QazIndustry, ҚМЖО, ІМВ Орталығы сайтынан)

Жергілікті өндірілетін 1000-на астам тауар атауы

1

ҚР Индустрия және Инфрақұрылымдық Даму министрлігінен, әкімдіктерден, QazIndustry-ден алынған жергілікті өндірілген және тиісті жергілікті өндірушілердің V / I / E тауарларының тізімі қолданыстағы өндірушілерді сәйкестендіру үшін өңделген және сүзгіден өткізілген.

9 жергілікті клапан өндірушілері, 56-Электротехника, 18-Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика

2

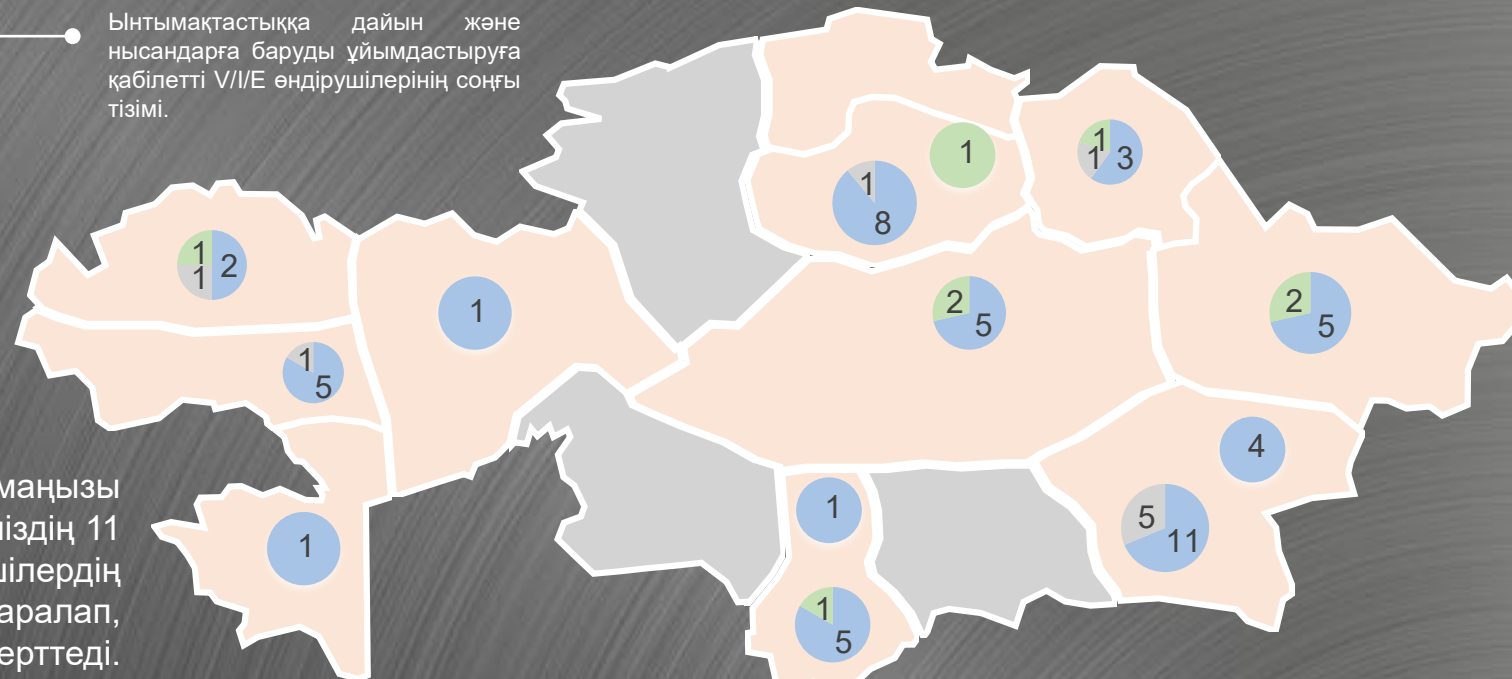
Ұзақ тізімге енгізілген компанияларға ынтымақтастық әлеуетін тексеру және нысандарға баруды ұйымдастыру үшін қызығушылық танытатын хаттар жіберіледі.

9 жергілікті клапан өндірушілері, 56-Электротехника, 7-Бақылау-өлшеу аспаптары және автоматика

3

Ынтымақтастыққа дайын және нысандарға баруды ұйымдастыруға қабілетті V/I/E өндірушілерінің соңғы тізімі.

Орталық Республикалық маңызы бар 3 қалада және еліміздің 11 өңірінде 72 жергілікті өндірушілердің өндірістік орындарын аралап, өндірістік қуатын зерттеді.

● Клапандар ● Бақылау-өлшеу құралдары ● Электр жабдықтары

Жергілікті өндірушілер арасында анықталған бастапқы негізгі олқылықтар:

- ASME, API, IEC, IECEx, ATEX және т. б. сияқты халықаралық сертификаттардың болмауы.
- Қолданыстағы СМЖ-не (Сапа менеджментінің жүйесі) сәйкес келмеуі және сапаны бақылауды жүйесіз енгізу.
- Еңбекті қорғау талаптарының жеткілікті түрде хабардарсыздығы және оның орындалуының төмендігі.
- Білікті мамандардың жетіспеушілігі және олардың дамуы.
- Операторлардың талаптары және қажеттіліктері туралы білімнің болмауы.

Операторларға жергілікті өндірістің жеткізілімдеріне қол жеткізудегі негізгі кедергілер (өндірушілердің мәліметтері бойынша)

Кедергілер

- ASME, API, IEC, IECEx, ATEX және т. б. сияқты халықаралық сертификаттардың болмауы.
- Қолданыстағы СМЖ-не сәйкес келмеуі және сапаны бақылауды жүйесіз енгізу.
- Еңбекті қорғау талаптарының жеткілікті түрде хабардарсыздығы және оның орындалуының төмендігі.
- Білікті мамандардың жетіспеушілігі және олардың дамуы.
- Операторлардың талаптары және қажеттіліктері туралы білімнің болмауы.

Адвокациялық сұрақтар

- Халықаралық стандарттар мен сертификаттар.
- Жергілікті нарықпен кеңірек ақпарат алмасу.
- ҚҚС төлеуден босату бөлігінде импорттық тауарлармен салыстырғанда жергілікті өндірушілер үшін тең жағдайларды қамтамасыз ету.
- Мұнай-газ жабдықтарын өндіруді оқшаулау үшін арнайы экономикалық және өнеркәсіптік аймақтарды неғұрлым қолжетімді пайдалану.
- Қолданыстағы Мемлекеттік бағдарламалар мен қолдау шараларының тиімділігін арттыру жөніндегі ұсыныстар.

Негізгі мүдделерді қорғау мәселелері бойынша жүргізілген жұмыстың соңғы мәртебесі

ҚҚС нөлдік мөлшерлемесі бойынша тауарларды сату

- IMB орталығы ҚР-ның «Шетелдік инвесторлар кеңесімен» (KFICA) бірлесіп осы мәселе бойынша ҚР Мемлекеттік кірістер комитетіне (МКК) жүгінді.
- ТШО, НКОК және Total E&P Dunga жобалары шеңберінде нөлдік ҚҚС ставкалары бар жергілікті өндірушілермен келісімшарттар жасау мүмкіндігіне қатысты Салық кодексінің ережелерінің қолданылуы туралы жазбаша растау алынды.
- Бұл ақпарат өнеркәсіптің назарына жеткізілді.

Халықаралық сертификаттарға арналған шығыстарды өтеу

- Орталық ҚР Үкіметіне жергілікті өндірушілердің халықаралық сертификаттар алуға жұмсайтын шығындарының көпшілігін өтеу шегін ұлғайту туралы ұсыныс жасады.
- Қолданыстағы бағдарламаға өзгерістер енгізу бойынша ҚР ИИДМ-мен және QazIndustry-мен жұмыс жүргізілуде.

- Қазақстан Республикасы мен шетелдің негізгі даму институттары және қауымдастықтарымен ынтымақтастық жолға қойылған.
- Жабдық өндірушілермен және әлеуетті инвесторлармен өзара келісім туралы меморандумдарға қол қойылды.

Honeywell

- Газ детекторлары
- Температура датчиктері
- Жарылыстан қорғалған басқару шкафтары

ELEKTRO SERVE

- Сорғылар
- Генераторлар
- Айналмалы жабдық

PETROLVALVES

- Клапандардың ассортименті
- Жылжымалы жабдық

SIGMA SOLUTIONS

WE BRING THE POWER

- Жарылысқа төзімді тарату қалқандары
- Тарату қораптары

Операторлардың болжамдық сұраныс ақпараты бойынша, жергілікті өндірушілердің мүмкіндіктерін және әлеуетті инвестициялық жобаларды ескере отырып, оқшаулау әлеуеті жоғары келесі тауарлар анықталды:

Тауар группасы	Тауар түрлері
Клапандар	Қауіпсіздік клапандары, айналма клапандар және жарылғыш дискілер
	Шар клапандары
	Қақпа клапандары
Бақылау-өлшеу құралдары және автоматика	Құрылғыларға арналған түтіктер мен фитингтер
	Деңгей өлшегіштер
	Өлшеу кабельдері
	Қысымды өлшеуге арналған аспаптар
Электртехникалық жабдықтары	Температураны өлшеуге арналған аспаптар
	Қуат кабельдері
	Қорғаныс шкафтары, қорғаныш кабельдік кірістер
	Жерлендіруге арналған таяқшалар
	Кабельдік науалар

Ұсынылған барлық үш тауар тобының ішінде, яғни Клапандар, Бақылау-өлшеу құралдары және автоматика, Электртехникалық жабдықтар, жылдам нәтижелерге қол жеткізу үшін IMB Орталығы шар клапандарын (клапандарды), қысым мен температураны өлшейтін құралдарды (бақылау-өлшеу құралдары) және төмен кернеулі қуат кабельдеріне (электрлік құрылғылар) күш-жігер жұмсалуды керектігін ұсынды.

Жергілікті өндірушілерді ірі операторлар нарығына табысты қатысуға және бәсекелестікке тарту үшін жүйелі негізде дамыту бойынша елеулі күш-жігер жұмсау қажет. Дамудағы кедергілер мен күш-жігер барлық мүдделі тараптардың, соның ішінде үкіметтік ұйымдардың қатысуымен бірлесіп жойылуы тиіс.

Ірі Операторлар:

- Техникалық талаптар мен стандарттар туралы ақпарат беріледі (яғни техникалық сипаттамалар немесе олардың жалпылама мазмұны);
- Жоба барысында жергілікті өндірістік мүмкіндіктерге көбірек көңіл бөлінеді, сонымен қатар нақты ЖК (жергілікті қамту) үшін тиімділіктің анағұрлым маңызды негізгі көрсеткіштері жобалық құжаттаманы әзірлейтін инженерлік компанияларға бөлінеді;
- Белсенді іске асыру: инвестицияларға айырбастау үшін келісімшарттар; оқшаулауға айырбастау үшін келісімшарттарды автоматты түрде ұзарту; Қазақстандық тендерлер; шартты жеңілдіктер; жабдықтарды локализациялайтын OEM-өндірушілермен ұзақ мерзімді келісімшарттар; Сынақ тапсырыстары және Ерте Тендерлер.

Жергілікті өндірушілер:

- Халықаралық стандарттарға сәйкес әзірлеу бойынша шоғырландырылған күш-жігер.
- Өлеуетті дамытуға белсенді және тұрақты көзқарас.
- Мемлекеттік қолдау шараларын, даму саласындағы бастамаларды белсенді және саналы түрде пайдалану.
- Қызметкерлердің құзыреттілігі мен өнімділігін қамтамасыз етіп, оларды дамыту және сақтау бағдарламалары арқылы айналымды азайту.

Халықаралық мердігерлер, өндірушілер:

- Операторларды қолдау бағдарламаларын және мемлекеттік сатып алу тетіктерін жақсы ақпараттандырылған және белсенді пайдалану есебінен технологияларды, оқшаулау жөніндегі бастамаларды беру үшін ынталандыруды күшейту.

Мемлекет:

- Жергілікті өндірушілер үшін тиімді қолайлы бизнес ортасын құру саясаты, салықтық жеңілдіктер, гранттар және басқа да қолдау шаралары.
- Мүдделі тараптар алға тартатын және қолдайтын халықаралық сертификаттау. Операторлардың негізгі талап етілетін стандарттар мен сертификаттар туралы жалпы хабардарлығы арттырылды, сондай-ақ мұндай талаптардың негізінде жатқан себептер жұртшылыққа түсіндірілді.